

Bože słowo za nas

Někajki pućowar bě so w za njeho cuzej wokolinje zabluďiž. Wón pytny, zo njemóže swojemu cilej dońć, a woprašša so za prawym pućom. Jemu so praji, zo dyrbi so zawróćić, hdyž chce swój cil docpěć. To tón tež čini, dže swój puć zaso wróćo a namaka pućnik, kiž jemu prawy puć pokaza. Po nim so mějo přińdže k swojemu cilej.

Kóždy z nas je po puću přez žiwjenje. A tež na tutym puću móžemy so zabluďiž a na „wopačne puće“ dońć. Nadžijomnje nam potom něchtó prawy puć pokaza. A

Jezus Chrystus praji: Jelizo so njewobroćće a njebudžeće kaž džěci, njepřińdžeće do njejeskeho kralestwa. (Mt. 18,3)

nadžijomnje wotwobroćimy so potom wot wopačneho puća a podamy so na prawy puć. Za nas křesćanow je dowěra do Jezusa Chrystusa prawy puć. K njemu móžemy so wobroćić.

Ale kajki puć je wopačny puć? „Někomu so jeho puć spodoba, ale naposledk wjedže jeho do smjerće“, praji Swjate pismo.

Wopačny žiwjenski puć je, hdyž so jenož na swoje kmanosće a mocy spuščamy. Runje starši ludžo wědža, zo ze swojskimi mocami a možnosćemi swoje žiwjenje zawě-

sćić njemóžemy, ale zo trjebamy krutu zepěru. Ju namakamy w dowěrje do Boha.

Wopačny puć tež je, sam ze svojim žiwjenjom chcyc před Bohom wobstać. Měnimy druhdy, zo Jezus njeby za nas wumrěć trjebał, dokelž smy so tola po Božej woli měli. Swjate pismo nam pak praji: „Wšitcy su hrěšnicy a nimaja chwalbu, kotruž dyrbjeli před Bohom měć“. (Rom. 3,23) Hdyž to zabudžemy, smy na wopačnym puću. A hdyž smy spózнали, zo smy na wopačnym puću, móžemy so k Bohu wo-

broćić. Jezus nam to poskići.

W našim hronje Jezus nam jako přikład za prawe zadžerženje džěci mjenuje. Tak kaž so małe džěćo staršimaj cyle dowěri a wšitko wot njeju wočakuje, tak mělo to tež pola nas Bohu napřećo być: Na našim puću přez žiwjenje móžemy so Bohu cyle dowěrić a wšitke dobroty wot njeho wočakować. Tajka dowěra do Boha přinješe nam „njeske kralestwo“, to rěka zhromadnosć z Bohom do wšeje wěčnosće. Na to nas Jezus w našim hronje dopomina. **S. Albert**

Wotewrjenosć a toleranca budžetej wupuć

W serbskej towaršnostnej prakcy a w serbskich mediach storčimy přeco zaso na „murje“. W relatiwnje zawrjenej towaršnosći, kaž w Serbach, je lochko monopole natwarjeć. Wězo nima zmysla, zhromadnosće wopřisahać, hdžež žane njejsu. Solidarita mjez serbskimi „subkulturami“, mjez katolikami, protestantami kaž tež njekřesćanami je w stawje njewěstosće a labilnosće. Ze swójskich abo stawizniskich nazhonjenjow wěmy, zo kulturna „wjetšina“ zwjetša jenož swójske elementy škitać a přesadzić spyta, štož naposledk cyłkownej zhromadnosći njetyje. Wo tym so w serbskej zjawnosći bohužel njerěči, tajke rozestajenja so poduša, tak zo kreatiwny dialog bohužel wusaknje.

Nowe a pozitiwne w demokratiskej towaršnosći džensa je, zo so pozdatne

njedostatki drugeje abo „napřećiwneje“ strony hižo njewuzběhuj. Nawopak: Su prócowanja, to cuze, hinaše, napřećiwne abo čezke do swójskeho myslenja a jednanja zapřijeć – štož husto njeje jednore. Tak njeje na přikład ekumena něšto mjez konfesijomaj, ale wosrjedź křesćanskeho wuznaća samoho, tak rjec jeho wobstatk.

Wjele lět trajachu rozmołwy mjez katolskimi a ewangelskimi teologami wo tak mjenowanej *Wučbje wusprawnjenja* (Rechtfertigungslehre), kotraž hižo wot 16. lětstotka sem katolskich wot lutherskich křesćanow tak hluboko džěleše. Njedawno je so w zhromadnym dojednanju a přez podpis „Zhromadneho wozjewjenja“ Vatikana a Lutherskeho swětoweho zwjazka hlowny dyk rozkory mjez tutymaj cyrkwjomaj přewinył.

Tola džensa njejsu jenož teologoj wožadani, ale cyla towaršnosć. Nichtó njemóže hižo na tradicijach wotpoćować. Ignoranca njeje wupuć, wona je skerje wuraz naiwnosće a nadutosće. W tutym zmysle je njedawno katolski teolog Hans Maier (profesor na Katolskej akademiji Bayerskeje) křesćanske cyrkwe napominał, zo dyrbjeli so wone tež w prakcy ze swójskeho „Babylonskeho zajeca“ wuswobodzić. Jeho žadanje dyrbjało zajim wšěch serbskich křesćanow (haj, wšitkich Serbow njehladajo na wěrywuznaće abo swětónahlad) wubudzić. Wón doporuča – dokelž po jeho měnjenju tež katolikojo přeco hišće přejara sebje samych widža – na přikład tole:

1. Křesćenjo měli bóle toho druhého kedžbu měć!
2. Měli spytać so raz sami z woćemi druhich widžeć!

3. Měli so z tuteje perspektiwy w křesćanskej wotewrjenosći do zjawneje a kritiskowujasnjowaceje rozmołwy podać!

Zawěsće njeje stajnje lochko so do nahladow a přeswědčenjow drugeho zamyslić. Runje w tym pak tči perspektiwa, kotraž přitomosć daloko přesahuje a kotraž z dobom dohlad do napřećiwnych widow – a nic naposledk do wotpowědnych stawizniskich wobrazow abo mytow – skići. Jenož tón, kiž so do pozadkow tajkich a hinašich předsudkow zanuri, budže toho „cuzeho“ zrozumić móc – hač křesćana abo njekřesćana.

Na tutym zakładze budže džensniši čłowjek skerje křesćanske kaž tež cyłoserbske hódnoty a tradicije na dobro wšitkich zachować a wuwiać.

dr. Měrcin Wałda

Jakub, Ezaw a cyrkwička Wang

Zawěsće móže so tón abo tamny z was hišće derje na lětuši nabožny tydžeń wot 27. julija hač do 1. awgusta dopomnić. Njeběchmy kaž zašlej razaj w čěskim Tisu, ale w Pólskej – dokładnišo w Karpaczu. Tu bydlachmy hnydom pódla cyrkwički Wang.

Cyrkwičce bě tež přenja strona w našich zešiwkach wěnowana. Zhonichmy, zo pochadza poprawom z norwěskeje wsy Vang a zo je hakle před něhdže 150 lěta mi na nětčiše městno přišla. Wězo njezaběrachmy so w našich dopoldnišich nabožnych hodžinach jenož z cyrkwičku. Stawizna wo Jakubje

a Ezawje běše ćežišćo tydžeńja. Zhonichmy wo rozkorje mjez bratromaj, wo dožiwjenjach Jakuba w cuzbje a skónčnje wo wujednanju woběju. Zo bibliske stawiznyscyła njejsu tak zapróšene, kaž sej někotři mysla, dopokazachu přikłady zadžerženja, kotraž na zakładze Jakuba a Ezawa pola nas nadeńdžechmy. Wězo dopońdnja jenož na stawiznu njesluchachmy, ale tež molowachmy, spěwachmy a hrajachmy.

Na popońdnjach přebychachmy na čerstwym powětrě. Zwjetša přewjedžechmy mjeńše pućowanja po blišej wokolinje. Husto džeše

Foće: Malink

nahle horu dele, abo, štož so někotrym mjenje spodobaše, tež horu horje. Tak wopytachmy na přikład jězora Mały staw a kapałku swj. Hany. Při pućowanju ke kapałce dyrbjachmy bohužel zwěsćić, zo je lěs jara zanjerodženy. Wjele ludźi zmjeta wotpadki jednorje do lěsa. Mocy nam njedosahachu, zo móhli wšitko sobu wzać, hačrunjež tóšto titow z njerjadom nazběrachmy.

Wjetšina skupiny pućowaše tež na tamnišu najwyšu horu – na Sněžku. Spěšnišo hač běchmy wočakowali, běchmy na wjeršku, na kotrymž so nam krasny wuhlad skičese. Wjeselo tež bě, zo móžachmy wot Pólskeje do Čěskeje skočić. Dele njedachmy sej dwójce kazać z liftom jěć. Doma w našim přebychanišću móžachmy na Sněžku hladać a prajić: „Haj,

tam horjeka smy pobyli.“

Tohorunja jónkrótne bě nócne pućowanje. Někotři hólczy z našeje skupiny běchu je přihtowali. W mjeńšich skupinach dyrbjachmy přez čmowylěs, njewědžo, što nas za přichodnym kerkom wočakuje. Husto cyle njenadžicy woda pryskaše abo šerjenje nas nastróži. Njedziwajcy stroželow a pukotacych wutrobow wšitcy do cila dóńdžechu. Podobnje strašne a zdobom rjenje bě na lětnim sankowanišću.

Tydžeń so skoku miny a hižo bě posledni wječor přišoť z lěhwowym wohenjom a samopraženyimi koľbaskami. Po njedželnych kemšach w cyrkwičce Wang so strowi do Łužicy wróćichmy. Myslu sej, zo bě to derje radženy tydžeń, a nadžijam so, zo so klětu zaso widžimy.

Waša Jadwiga

„Džěło synody pod serbskim aspektom ...“

Rozmołwa ze synodalom Handrijom Wirthom z Njeswaćidła

Mnozy čitarjo Was znaja jako kantora na cyrkwinских dnjach a jako organizatora jězbow serbskeho busa. Předstajće so prošu skrótko.

H. Wirth: Sym 49 lět, bydlu w Njeswaćidle, džělam jako inženjer w Drježdžanach, sym woženjeny z lěkarku a nan dorosćeneho syna, kiž w Berlinje medicinu studuje.

Sće člon sakskeje krajneje synody. Synoda – što to do gremija je?

H. Wirth: Rěčimy wo třoch stołpach našeje cyrkwy. Su to biskop, krajnocyrkwinski zarjad a synoda. Synoda ma wosebje nadawk, zakonje wobzamknyć, po kotrychž ma cyrkej potom jednać. Wona hodži so přirunować

z parlamentom w staće.

Wot hdy sće člon synody?

H. Wirth: Wot meje 1996. Tehdy bě 23. synoda ke kóncej a je so nowa, 24. synoda skonstituowała. Knjez Kurt Latka z Přiwćic, kiž bě 22 lět zastupjer Serbow w synodze, je tehdy swoje zastojnstwo zložil a ja sym so stał z jeho naslědnikom, přetož po wu-

stawkach ma w synodze jedyn serbski zastupjer być.

Kak tutón Serbow nastupacy pasus rěka?

H. Wirth: W paragrafje 20 wustawy ewangelsko-lutherskeje krajneje cyrkwy Sakskeje z 13.12.1950 rěka: „Insbesondere ist auch ein Vertreter des sorbischen Bevölkerungsteiles zu berufen, ⇨

wenn ein solcher nicht schon in die Landessynode gewählt ist.“

Hdyž maja Serbja hižo z lěta 1950 tute městno w synodze, znajeće to swojich předchadnikow?

H. Wirth: Dolhi čas bě to Kurt Latka. Tych, kiž běchu do jeho časa, dokładnje njeznaju, ale mi so zda, zo běchu to superintendent Gustaw Mjerwa-Bukečanski, potom mój nan, superintendent Gerhard Wirth, a jako lajkaj knjez Korla Nalij z Budyšina a knjezi Hilžbjeta Hornčerjowa z Hornjeje Boršće.

Kelko člonow ma synoda?

H. Wirth: Wona wobsteji ze 60 wolenych člonow, z kotrychž je 20 duchownych a 40 lajkow, a z 20 powołanych člonow, z kotrychž njesmě wjac hač počojca fararjow być.

Štó su tući powołani?

H. Wirth: Su to zwjetša zastupjerjo wšelakich cyrkwinskih wobłukow, kaž zastupjerjo teologiskeje fakulty Lipsčanskeje uniwersity, zastupjer diakonije, misionstwa, cyrkwinskeje hudźby atd. Sym jenički, kiž je pokriteriju narodnosće powołany.

Kelko synodalow je z Budyškich kónčin?

H. Wirth: Z Budyskeje eforije smy tři: farar Ehrler z Hrodzišća, nawoda telefonskeho dušepastyrstwa Hornjeje Łužicy Gerald Demmler a ja. Hajimy mjez sobu wiski a zetkawamy so zwjetša do zeńdženja synody, zo bychmy so dorozumili wo wšelakich prašenjach, kiž maja so wobjednawać.

Kak husto a hdže so synoda schadźuje?

H. Wirth: Jónu w nalěcu a jónu w nazymje, a to kóždy króć na štyri do pjeć dnjow. Synoda wotměwa so w Domje cyrkwy w Drježdžanach-Nowym měsće, kiž je so w času wokoło přewróta wutariw cyrkwi Třoch kralow.

Serbski synodala Handrij Wirth Foće: priwatnej

Synodalajo maja składnosć k přenocowanju w bliskim Marćinym hospicu.

Dyrbiće sej potajkim dowol brać za zeńdženja?

H. Wirth: Ja dóstanu wot swogeho džěłodawarja swobodne, ale njeđóstanu za tute dny žanu mzdu. Synoda zeńdže so přeco přez kónc tydźenja, tak zo je to zwjetša jenož pjatk a pónđzela, druhdy hišće wutora, kiž maja so swobodne wzać.

Kajki je wotběh synody?

H. Wirth: Kóždy dzeń započnje so z rańšej nutrnosću a w džewjećich zahaja so wuradźowanja, kiž traja hač do wječora, druhdy tež hač do nocy. Džěl wotměje so w plenumje, to rěka ze wšitkimi synodalemi, džěl we wuběrkach. Synoda ma wjacore tajke wuběrki, na přiklad finančny, teologiski, twarski a socialno-etiski. W poslednišim džělam ja sobu.

Što je nadawk Wašeho wuběrka?

H. Wirth: Zaběramy so ze wšěm, štož nastupa towaršnosć a cyrkej. Najwažniše aspekty při tym nastupaja tajke wobłuki kaž sprawnosć w towaršnosći, brónjenje, dušepastyrstwo we wojsku a zachowanje wobsweća. Temy njetrjebamy sej sami pytać, mamy telko próstwow a zapodaćow, zo lědma dočini my je wobdžělać.

Móžeće snadź přiklad mjenować?

H. Wirth: Mějachmy na při-
klad tójšto zapodaćow bazi-
sowych skupin a jednotliw-
cow, kiž nastupachu twar lě-
tadla Eurofighter abo lětsa
w nalěcu wójnu w Kosovje.
W našim wuběrku potom
rozmyslujemy, hač dyrbimy
jako cyrkej k tajkim temam
zjawnje něšto prajić, a hdyž
haj, što. Jeli chcemy něšto
prajić, dyrbimy we wuběrku
wudžělać předlohu. Wona
dyrbi tak formulowana a de-
rje přemyslena być, zo ju
plenum potom tež schwali.
Za to je wjele duchowneho
džěla, dokładneho rozwažo-
wanja a stilistiskeho filowa-
nja trěbne. Jeli tajka předlo-
ha njeje dosć wuwažena, pře-
padnje w plenumje a dósta-
njemy ju wróćo do wuběrka.

*Sće zastupjer Serbow w syno-
dze. Kajke serbske temy su
so tam dotal wobjednali?*

H. Wirth: Za mój krótki čas
tam poprawom žadyn. Njebě
dotal ničo wažne ze serbskeje
strony, štož móhlo so tam
wobjednać. Njejsym tež ža-
dyn nadawk, próstwu abo

zapodaće nastupajo serbsku
problematiku dóstał. Po moj-
jim zdaću je hižo wažne, zo
so džělo synody pod serb-
skim aspektom scěhuje a zo
so wo njej tež Serbja přez
rozprawy w Pomhaj Bóh in-
formuja. Serbsku problema-
tiku zapletu druhdy do dis-
kusijnych přinoškow a wězo
rěču wo nas tež w priwatnych
rozmołwach z tamnymi sy-
nodalemi w přestawkach
abo wječor při bjesadach.

*Štó móže wobjednanje serb-
skich naležnosćow w syno-
dze nastorčić?*

H. Wirth: Superintendent
Albert wězo a serbska Zwjaz-
kowa zhromadźizna. Ale tež
Serbske ewangelske towar-
stwo a kóždy jednotliwec smě
swoje próstwy zapodać.

*Měli po Wašim měnjenju
Serbja ofensiwnišo wustupo-
wać?*

H. Wirth: Synoda ma wob-
šerne problemy rozjimać a
je za wšitke wobłuki sakskeje
cyrkwy zamołwita. To serb-
ske njemóže w srjedzišću
stać. Mamy wulku lěpšinu,
zo je nam cyrkwinska wyš-
nosć přichilena, štož je hižo z to-
ho widjeć, zo so stajnje zastupjer
z Drježdžan na našich cyrkwin-
skich dnjach wobdžěli. Ale
wězo, hdyž su serbske proble-
my, kiž měli so w synodze rozji-
mać, budu so za nje zasadźować.

*Wutrobny džak za tutu rozmoł-
wu. Přejemy Wam nadal spo-
móžne džělo w synodze a Bože
žohnowanje k Wašim pošta-
ćinam, kotrež 27. septembra
woswejiće.*

(Prašała so
T. M.)

**Schadźowanišćo sakskeje synody:
Dom cyrkwy w Drježdžanach**

Na koncert

Lube čitarki a lubi čitarjo, před 35 lětami založi so w Budyšinje chór „Budyšin“. Jako serbske čěleso haji wězo wosebje serbski spěw. To wosebite na nim je, zo je wón jenički chór w Budyskim kraju, kotrehož spěwarki noša při wustupach Budysku serbsku ewangelsku drastu. Tuteje tradicije je sej chór jara derje wědomy. Wulki džěl repertoirea wobsteji z twórbow ewangelskich nestorow serbskeje hudźby, wot Kocora přez Krawca hač k Janej Pawołej Nagelej. Tež duchowne kompozicije so zanošuju, w koncertach runje tak kaž składnostnje tež na kemšach. Loni nazymu na přikład zaklinča na katolskej Božej mši w konkatedrali w českej Opawje ewangelski kěrluš „Wulki Božo, chwalbu či“, a to z tekstom ze serbskich ewangelskich spěwarskich.

Lěta je so chór wědomje wzdał wobdźělenja na wjetšich oratorijowych projektech, zo by swoje mocy wusměrił na dalši wutwar swójskeho repertoirea. Po tuchwilnym stawje so to drje doč derje radži a wjeselimy so, zo směmy přeprosyc na **koncert sobotu, 11. septembra, w 16.00 hodź. na žurli Serbskeho muzeja na Budyskim Hrodze.** Wuraznje přeprošeni su tež čitarjo Pomhaj Bóh. **C. K.**

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow; wudawačel a zamołwity: Serbski wosadny zwjazk, adresa redakcije/Adresse der Redaktion: Jerjowa/Heringstraße 15, 02625 Budyšin/Bautzen; Postvertriebsnummer: F 13145; zamołwity redaktor: superintendent Siegfried Albert (tel./fax: 03591/481280); čišć: Lausitzer Druck- und Verlagshaus GmbH/Serbska čišćernja, Hornčerska/Töpferstraße 35, 02625 Budyšin/Bautzen, zhotojenje a rozšěrjenje časopisa Pomhaj Bóh podpěruje Domowina-Verlag GmbH Ludowe nakładnistwo Domowina, Sukelnka/Tuchmacherstraße 27, 02625 Budyšin/Bautzen; Pomhaj Bóh wuchadza jonkroč za měsac. Lětny abonement plaći 10 hriwnow. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Nr. 1000 028 450, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Powěšće

Porjad Božej služby. Za lětuši cyrkwiniski dzeń we Wochozach je so přihotował zešiwk z porjadom Božej služby za serbske wosady w Ewangelskej cyrkwi šleskeje Hornjeje Łužicy. W tutej cyrkwi je trochu hinaši porjad kemšow, hač smy jón zwučeni w Krajnej cyrkwi Sakskeje. Předležacy zešiwk (nakład 200 eksemplarow) ma 12 stronow w formaće A5 a je w poměrnje wulkim pismje čišćane. Při wudžělanju su sobu skutkowali knjez farar Joachim Nagel, kantor Hans Krauzick, Irena Šerkowa a Měrćin Wirth. Wudawki za čišć je Serbske ewangelske towarstwo přewzało. Wšě druge džěla su so darmotnje wukonjeli. **Wirth**

Budyšin. W Michalskej wosadze su so w zaštych měsach wulke změny stałe. Po tym zo je naša katechetka z kóncom šulskeho lěta do renty šla, smy so srjedz awgusta wot fararja Stolty rozžohnowali, kiž je nowe farske městno w Drježdžanach přewzał. Kónec awgusta nas naša kantorka wopušći, kotraž dže do Niskeje. Tak smy w běhu šěsć njedžel třoch našich sobudželačerjow zhubili.

Wochozy. Wo lětušim serbskim cyrkwiniskim dnju we Wochozach rozprawjachu nimo serbskich medijow nowina Ewangelskeje cyrkwe šleskeje Hornjeje Łužicy „Die Kirche“ (11. julija), nowina sakskeje cyrkwe „Der Sonntag“ (11. julija), Bětowodžanski „Wochenkurier“ (7. julija), „Lausitzer Rundschau“ (29. junija) a „Amtsblatt“ Hamorskeje gmejny (wudaće za julij/awgust). Samsny dzeń, kaž bě cyrkwiniski dzeń, pokaza so to w powěšćach MDR (w 19.30 hodź.) skrótko a do teho w „Sachenspiegel“.

Přeprošujemy

04.09. – sobota

15.00 hodź. wosadne popoždnje w Drježdžanach (sup. Albert)

05.09. – 14. niedźela po swjatej Trojicy

10.00 hodź. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

13.30 hodź. kemše w Budestecach (sup. Albert)

10.09. – piatk

14.00 hodź. wosadne popoždnje za Bukečansku wosadu w domje Měrćina Nowaka w Njehornju

12.09. – 15. niedźela po swjatej Trojicy

11.45 hodź. nutrnosć w rozhłosu (sup. Albert)

10.00 hodź. delnjoserbsko-němske kemše we Wětošowje (předar Frahnaw)

14.00 hodź. wosadne popoždnje w Čisku (sup. Albert)

18.09. – sobota

14.30 hodź. wosadne popoždnje za Hrodzišćansku wosadu w domje Měrćina Nowaka w Njehornju

19.09. – 16. niedźela po swjatej Trojicy

8.30 hodź. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (farar Malink)

21.09. – wutora

16.00 hodź. wosadne popoždnje w Nowym Měšće (sup. Albert)

22.09. – srijedu

15.00 hodź. wosadne popoždnje we Wochozach (sup. Albert)

25.09. – sobota

15.00 hodź. wosadne popoždnje w Delnim Wujězdze (sup. Albert)

26.09. – 17. niedźela po swjatej Trojicy

8.30 hodź. kemše w Minakale (sup. Albert)

9.30 hodź. dwurěčne kemše w Rakecach ze spominanjom na H. Zejlerja (farar Kecke/farar Malink)

11.45 hodź. nutrnosć w rozhłosu (farar Malink)

14.00 hodź. wosadne popoždnje w Njeswaćidle (sup. Albert)

02.10. – sobota

14.00 hodź. wosadne popoždnje w Hućinje (sup. Albert)

03.10. – 18. niedźela po swjatej Trojicy

10.00 hodź. kemše w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

13.30 hodź. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (sup. Albert)